

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE posudek oponentky

Práci předložil(a) student(ka): Bc. Anna Trofymovych

Název práce: Sociodemografický portrét cizinců v České republice

Oponoval (*u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě*): Alena Pařízková, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (*uveďte, do jaké míry byl naplněn*):

„Cílem práce je identifikovat sociodemografické charakteristiky migranta v České republice. Popis portréту migranta bude užitečný především pro služby, které s cizinci přímo komunikují, a také pro zaměstnavatele, kteří cizince najímají. Portrét cizince bude vytvořen na základě dostupných údajů na webové stránce Českého statistického úřadu a prostřednictvím analýzy průzkumu veřejného mínění obyvatelů ČR.“ (str. 9)

Jako celek se vymezený cíl práce naplnit nepodařilo, jen jeho první část. Autorka shrnula základní sociodemografické charakteristiky osob jiné než české státní příslušnosti žijící v České republice. Nepoužila bych pojem identifikovala, neboť to již dělá Český statistický úřad (ČSÚ), který tyto údaje každoročně shrnuje ve své přehledové publikaci. Ale tuto část cíle se něčím, co mohu identifikovat jako základní rovinu, naplnit podařilo. Další část vymezeného cíle již ne, neboť práce nepředkládá „portrét cizince“, ale ještě víc redukuje informace převzaté z ČSÚ a nepropojuje je s popisem dat získaných z World Value Survey a postojích obyvatel a obyvatelek ČR k osobám jiné národnosti.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Teoretickou část práce tvoří přehled konceptů a teorií vztažených k migraci postavený na práci s původní literaturou několika málo českých autorů (Uherek, Drbohlav, Grulich a Franz). Relevantní k tématu práce je až kapitola na str. 18 věnující se sociologickému pohledu na cizince jako migranta. Další velké téma teoretické části práce jsou postoje k cizincům. Až v poslední kapitole teoretické části - Faktory ovlivňující postoje k cizincům, nacházím určitou linii argumentace vztaženou k jednomu z témat práce.

V podstatě je ale teoretická část práce přehledem pojmů a typologií převážně postaveným na přejeté práci od jiných autorů, absentuje rešeršní práce s aktuálním věděním. Dále v práci autorka s žádným z těchto konceptů / argumentů nijak nepracuje / nediskutuje.

Empirická část práce nezačíná popisem metodologie práce ale přehledem dostupných statistických informací o cizincích v ČR. Tento přehled je pro mne nelogicky proložen kapitolou o přehledu migrační politiky v ČR (nedostatečně odzdrojovanou - str. 28-29).

Na stranách 26 - 42 autorka vkládá přehled statistických údajů o cizincích na území ČR, který doplňuje grafy převzatých ze zdrojů, s nimiž pracuje. Autorka předkládané práce tuto část uvozuje jako analýzu statických dat, což dle mého pohledu devalvuje pojem analýza. Jedná se o čistý přehled informací získaných zejména z jednoho zdroje, který je ke sběru a publikaci těchto informací určen (ČSÚ).

Až na straně 42 přichází autorka k nějaké vlastní empirické práci, kterou tam také popisuje. Pracuje s veřejně dostupnými daty z World Values Survey z roku 2022. Autorka formuluje 5 hypotéz a stručně popisuje proměnné.

Zarazilo mne nerefektované zacházení s kategoriemi - národnost a cizinec, které autorka na str. 45 shrne stručným konstatováním, že „Je třeba poznamenat, že „lidé jiné národnosti“ jsou cizinci.“. Mezi označení národnost a občanství (z které se odvozuje neobčanství - tedy kategorie cizinec a cizinka) nelze stavět rovnítko, neboť ne všichni občané a občanky země jsou (nebo se identifikují jako) stejné národnosti. Vzhledem k tomu, že je to jedna z klíčových proměnných vlastní analýzy, očekávala bych, že autorka tuto problematiku bude reflektovat.

Na dalších stránkách prezentuje deskriptivní statistiku získaných dat z hlediska věku, pohlaví, vzdělání a subjektivně vymezeného štěstí, a činí tak s využitím variace typů grafů. Tuto část autorka uzavírá shrnutím zjištění a jejich vztažením k hypotézám.

Následuje kapitola „Popis cizinců v České republice na základě statistických dat a výsledku výzkumu (str. 58), kterou autorka uvádí tím, že plánuje „obecný popis cizinců v České republice v roce 2022“. Tato kapitola obě předchozí části jakoby shrnuje, ale činí tak odděleně - což nepřekvapuje, neboť obě části práce nejsou nikde propojené a tak jak je práce uchopená, nejsou ani propojitelné. První část jednak přináší ještě více zjednodušený a zkratkovitý „portrét cizince“, než poskytují už tak omezené údaje publikované ČSÚ. Druhá část shrnuje (již podruhé, neboť shrnutí výsledků postojů je součástí předchozí kapitoly) zjištění o postojích k lidem jiné národnosti a postojům k migraci z předchozí kapitoly.

Práci doplňují vhodné přílohy v podobě prezentace vybraných otázek, s nimiž studentka pracovala ve své jedné části práce, a Test statistické významnosti rozdílů mezi skupinami respondentů a respondentek.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA *(jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):*

V práci nacházím zásadní nedostatky v práci s literaturou. Na stranách 26 - 42 autorka představuje dostupné statistické informace o cizincích v ČR a činí tak velmi problematicky, neboť zejména v této části vyniká problematická práce s odkazováním. Dominantním zdrojem informací je Český statistický úřad. Autorka nesprávně odzdrojovává text - např. na str. 38 - uvede odkaz k převzatému obrázku, ale již nevkládá odkaz k textu pod ním. Patrně usuzuje, že uvedení zdroje pod obrázek je dostatečné i pro text, což není. Navíc odkazy v textu plně neodpovídají položkám v seznamu literatury. Například v textu je odkaz na „ČSÚ, 2022“, v seznamu literatury ale odkaz na ČSÚ 2023 (bez funkčního odkazu na publikaci, která je dostupná online). Chybně uvedený rok může být důsledkem překlepu, větší problém ale vidím v tom, že publikace ČSÚ „Cizinci v ČR“ je číslovaná, a tudíž přejímané konkrétní údaje (a grafy) v textu pochází z konkrétních stránek publikace. To autorka neuvádí. V textu jsou také odkazy na zdroje, které nejsou uvedeny v seznamu literatury META, 2024 (str. 39, 40).

Další chyby ve jménech a odkazech- Buriánek v textu, Burjanek v seznamu literatury, Pavlík v textu, Pavlk v seznamu literatury, v textu Smeekes et al 2015, v seznamu literatury Smeekes a Verkuyten 2013.

Není ani jednotná norma formování položek v seznamu literatury.

Zpracování grafů je standardní.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Celkový dojem z práce není dobrý, což se zvyrazňuje při posuzování naplnění cíle práce, který, tak jak je stanoven v první části, nepovažuji za cíl dostatečný pro závěrečnou práci magisterské studia. Autorka opravdu nečiní o moc víc, než jí předkládá ČSÚ ve svých publikacích. To samo o sobě nestačí, aby mohla nabídnout „portrét cizince a cizinky“ v ČR prezentovaný skrze nejčteněji zastoupené kategorie ve statistikách ČSÚ. Propojení s postoj obyvatel a obyvatelek úplně chybí.

Nepříjemná a nepřípustná je formální stránka textu, kdy autorka buď neumí odkazovat nebo k této části psaní přistupuje velmi ledabyle.

Teoretická část je výrazně postavena na práci s několika málo českými zdroji a jejich prací s jinými autory (ano řádně odkazováno sekundárními citacemi), vlastní formování argumentace k tématu práce tak v podstatě absentuje. Teoretická část práce není propojena s dalším textem, autorka nevede žádnou diskusi vlastních zjištění.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

Jak postoje k migraci, zjišťované skrze otázky zda lidé důvěřují lidem jiné národnosti; zda přispívají či nepřispívají k rozvoji této země a zda má vláda více či méně kontrolovat příchod lidí za prací přispívají k sociodemografickým informacím o cizincích a cizinkách?

Jaký význam pro vaši empirickou práci mají migrační teorie uvedené v první části práce?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

Nedoporučuji k obhajobě.

Datum: 20. 5. 2024

Podpis: